

Nr 21.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 4 mars 1913.
" " " i Andra kammaren den 4 mars 1913.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion om ändring i 6 kap. 4 § strafflagen.

(Lagutskottets utlåtande nr 11.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag har av enskild motionär hemställts, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 6 kap. 4 § strafflagen erhåller följande ändrade lydelse:

»Komma make, barn eller föräldrar efter den, som dödad blivit, att genom hans frånfalle sakna nödigt underhåll; då skall den, efter ty, med avseende å såväl den brottsliges tillgångar, som andra omständigheter, skäligt prövas, tilläggas såsom skadestånd vad för dem tarvas, till dess de sig eljest försörja kunna; och må det skadestånd, efter omständigheterna, sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider».

I allmänhet är i vår lagstiftning skadeståndsskyldigheten på grund av brott principiellt inskränkt till av brottet omedelbart härflytande skada. Sådan skada är den brottslige pliktig ersätta, vare sig brottet skett med uppsåt eller av vållande. I ovannämnda lagrum är emellertid skadeståndsplikten utsträckt även till medelbar skada, som genom brott tillskyndats tredje man, nämligen i det fall make eller barn efter den, som blivit dödad, komma att genom hans frånfalle sakna nödigt underhåll.

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 14 saml. 13 häft. (Nr 21—22.)

Redan i lagkommitténs förslag till straffbalk av år 1832 hade upptagits en bestämmelse av ungefär liknande innehåll som det nämnda stadgandet i gällande strafflag. I motiverna härtill anförde kommittén, att, då dödad persons make och barn kunde genom hans frånfälle komma i saknad av nödigt underhåll, både rättvisa och billighet krävde, att, när döden blivit genom uppsåtlig gärning eller grovt vållande orsakad, såsom skadestånd tillades nämnde målsägande vad för dem skäligen tarvades, intill dess de sig eljest kunde försörja. Enahanda stadgande upptogs sedermera även i lagberedningens år 1844 avgivna förslag till straffbalk.

Den genom 6 kap. 4 § strafflagen såsom undantag från den allmänna regeln medgivna rätten till skadestånd är dock väsentligen begränsad, dels därigenom att dess inträde är bundet vid förutsättningen, att den dödades make och barn genom hans frånfälle komma att sakna nödigt underhåll, och dels så tillvida att skadeståndets belopp, som i allmänhet bestämmes endast med hänsyn till skadans beskaffenhet, i dessa fall skall beräknas med hänsyn såväl till den brottsliges tillgångar som »andra omständigheter».

De skäl, som föranlett lagstiftningen att tillerkänna maka och barn efter dödad person rätt att av brottslingen utbekomma skadeersättning, måste emellertid anses i lika hög grad gälla i fråga om andra personer, som för sin utkomst varit helt och hållit beroende av den dödade. Den rättvisa och billighet, som av lagkommittén åberopades såsom grund för skadeståndsrätt för dödad persons maka och barn, synes med samma fog påkalla dylik rätt för dennes övriga närmaste, vilka ägt att av honom komma i åtnjutande av försörjning.

Även om man, vid en utvidgning av ifrågavarande från de allmänna skadestandsreglerna givna undantagsbestämmelser, bör framgå med försiktighet, torde i allt fall en utsträckning av rätten till skadestånd till att omfatta även föräldrar utan olägenhet kunna vidtagas.

Riksdagen vill i detta sammanhang erinra, att i den moderna utländska lagstiftningen ifrågavarande skadeståndsrätt i allmänhet givits en större utsträckning än hos oss. I några lagar, såsom t. ex. tyska civillagen av år 1896, tillerkännes skadeståndsrätt åt envar, som gentemot den dödade ägt lagstadgad rätt till understöd, under det i andra lagar dylik rätt medgives alla, som av denne i verkligheten åtnjutit försörjning. Bland lagar av sistnämnda slag må nämnas norska lagen av den 22 maj 1902, som i förevarande hänseende stadgar: »Er ved den forvoldte Død nogen berøvet sin Forsørger, bliver han på Forlangende hos den Erstatningspliktige att tillkjende en sådan Erstatning for det

derved opstående Tab, som af Retten efter omstaendighederne findes billig.» Endast ett fåtal främmande lagar, såsom Danmarks strafflag av år 1866 och Finlands av år 1889, inskränka skadeståndsrätten till den dödades maka och barn. I båda dessa länder hava emellertid röster höjts för skadeståndsrättens utsträckning i ovan angivna riktning.

Den i svensk rätt anförvanter åliggande försörjningsplikten har i 3 § i kungl. förordningen angående fattigvården i riket bestämts sålunda: »Envar, som är arbetsför, skall — — — — — försörja sig själv och sina minderåriga barn, så ock arbetsför man sin hustru; åliggande det i övrigt föräldrar och barn att i mån av behov, å ena, och förmåga, å andra sidan, varandra försörja.»

Därest, såsom nu ifrågasatts, skadeståndsrätten enligt 6 kap. 4 § strafflagen utvidgas att omfatta även föräldrar, skulle sålunda denna rätt komma att omfatta alla de fall, där försörjningsplikt inom familjen enligt lag föreligger.

Det bör beaktas, att en utvidgning av den i förevarande lagrum stadgade skadeståndsplikten har betydelse även med avseende på den särskilda skadeståndsplikt, som, vid sidan om de allmänna skadeståndsreglerna, finnes stadgad i en del särskilda lagar, såsom lag angående ansvarighet för skada i följd av järnvägsdrift den 12 mars 1886, lag innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar den 27 juni 1902 och lag om ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik den 8 juni 1906. Den genom dessa författningar bestämda skadeståndsplikten är nämligen till sin omfattning bestämd genom hänvisning till de allmänna skadeståndsreglerna i 6 kap. strafflagen. I detta förhållande torde emellertid, enligt Riksdagens mening, icke ligga något hinder mot den nu ifrågasatta utsträckningen. Ej heller synes något dylikt hinder böra möta däruti, att enligt lagen den 5 juli 1901, angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, den arbetsgivare åliggande skyldigheten att vid inträffat olycksfall, som medfört döden, till den dödades efterlevande utgiva viss livränta inskränkts att omfatta allenast änka och minderåriga barn.

Det närmare övervägande, som bör föregå avfattningen av den nu förordade utvidgningen av den i 6 kap. 4 § strafflagen stadgade skadeståndsrätten, anser emellertid Riksdagen böra ankomma på Eders Kungl. Maj:t.

På grund av vad sålunda anförts får Riksdagen hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 6 kap. 4 § strafflagen, att den skade-

stånds rätt, som i detta lagrum är medgiven maka och barn efter dödad person, måtte tillkomma jämväl den dödades föräldrar.

Stockholm den 4 mars 1913.

Med undersåtlig vörndnad
